

ZARZĄDZENIE NR 6/2004
Prezesa Narodowego Banku Polskiego

z dnia 20 kwietnia 2004 r.

w sprawie sposobu przeprowadzania rozrachunków międzybankowych.

(Dz. Urz. NBP z dnia 23 kwietnia 2004 r.)

Na podstawie art. 68 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665, Nr 126, poz. 1070, Nr 141, poz. 1178, Nr 144, poz. 1208, Nr 153, poz. 1271, Nr 169, poz. 1385 i 1387 i Nr 241, poz. 2074 oraz z 2003 r. Nr 50, poz. 424, Nr 60, poz. 535, Nr 65, poz. 594, Nr 228, poz. 2260 i Nr 229 poz. 2276) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1

Przepisy ogólne

§ 1. Użyte w zarządzeniu określenia oznaczają:

- 1) rozrachunek międzybankowy - dokonywane na terenie Rzeczypospolitej Polskiej przemieszczenie środków pieniężnych w złotych lub w euro pomiędzy rachunkami banków lub pomiędzy rachunkami banków a kontami własnymi Narodowego Banku Polskiego, zwanego dalej "NBP", bądź innego banku, prowadzącego rachunki banków, w celu wykonania zobowiązania powstałego z tytułu dokonywania rozliczeń pieniężnych pomiędzy:
 - a) bankami,
 - b) klientem banku a innym bankiem lub bankiem, a posiadaczem rachunku w innym banku,
 - c) klientem banku a posiadaczem rachunku w innym banku,
- 2) bank - bank krajowy, oddział instytucji kredytowej oraz oddział banku zagranicznego - w rozumieniu przepisów ustawy Prawo bankowe,
- 3) system SORBNET - system obsługi rachunków bankowych, prowadzonych w Centrali NBP, w którym dokonywane są rozrachunki międzybankowe w złotych,
- 4) system SORBNET-EURO - system obsługi rachunków bankowych, prowadzonych w Centrali NBP, w którym dokonywane są rozrachunki międzybankowe w euro,
- 5) pośrednik rozliczeniowy - podmiot uprawniony ustawowo lub na podstawie umowy z bankami do pośredniczenia - zgodnie z warunkami określonymi w zarządzeniu - w przeprowadzaniu rozliczeń pieniężnych banków lub ich klientów, kierujący wynikające z nich zlecenie płatnicze do rozrachunku międzybankowego, w szczególności izba rozliczeniowa w rozumieniu art. 67 ustawy Prawo bankowe,
- 6) uczestnik systemu SORBNET:
 - a) NBP,
 - b) bank posiadający rachunek bieżący w złotych w Centrali NBP,
 - c) pośrednik rozliczeniowy posiadający rachunek bankowy w złotych w Centrali NBP, którego warunki otwarcia i prowadzenia określa umowa rachunku bankowego, zawarta między NBP a pośrednikiem rozliczeniowym,
- 7) uczestnik systemu SORBNET- EURO:
 - a) NBP,
 - b) bank posiadający rachunek bieżący w euro w Centrali NBP,
 - c) pośrednik rozliczeniowy posiadający rachunek bankowy w euro w Centrali NBP, którego warunki otwarcia i prowadzenia określa umowa rachunku bankowego, zawarta między NBP a pośrednikiem rozliczeniowym,

- 8) wysokokwotowe zlecenia płatnicze - zlecenia płatnicze w złotych, których wynikiem - w przypadku ich realizacji - jest rozrachunek międzybankowy, dotyczące następujących operacji dokonanych w złotych:
 - a) operacji banków z NBP,
 - b) operacji dokonywanych na międzybankowych rynkach: pieniężnym, walutowym lub papierów wartościowych,
 - c) transakcji rozliczanych przez Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych S.A.,
 - d) innego rozliczenia pieniężnego, w kwocie 1.000.000 złotych lub wyższej, z wyjątkiem wpłat składek na ubezpieczenia społeczne, płatności na rzecz organów podatkowych oraz płatności dokonywanych na podstawie czeków i innych obciążeniowych zleceń płatniczych,
 - e) kompensaty wzajemnych zobowiązań i należności, wynikających z operacji, o których mowa w lit. a-d.
- 9) STEP-2 - system płatności prowadzony przez ABE Clearing S.A.S. a capital variable, w którym dokonywane są rozliczenia płatności detalicznych w euro w obrocie pomiędzy krajami członkowskimi Unii Europejskiej.

§ 2. Rozrachunek międzybankowy w złotych jest przeprowadzany:

- 1) przez NBP:
 - a) w Centrali NBP w systemie SORBNET na zasadach określonych w rozdziale 2 oraz w umowie rachunku bankowego, zawartej pomiędzy NBP a innym uczestnikiem systemu,
 - b) w innych jednostkach organizacyjnych NBP prowadzących rachunki banków w złotych na zasadach określonych w rozdziale 4 oraz w umowie rachunku bankowego, zawartej pomiędzy NBP a bankiem,
- 2) przez pozostałe banki prowadzące rachunki innych banków w złotych na zasadach określonych w rozdziale 4 oraz umowach zawartych pomiędzy tymi bankami.

§ 3. Rozrachunek międzybankowy w euro jest przeprowadzany:

- 1) przez NBP w Centrali NBP w systemie SORBNET-EURO na zasadach określonych w rozdziale 3 oraz w umowie rachunku bankowego w euro, zawartej pomiędzy NBP a uczestnikiem systemu,
- 2) przez pozostałe banki prowadzące rachunki innych banków w euro na zasadach określonych w umowach zawartych pomiędzy tymi bankami.

§ 4. 1. Rozrachunek międzybankowy jest dokonywany na podstawie zleceń płatniczych składanych przez:

- 1) banki,
- 2) pośredników rozliczeniowych.

2. Zlecenia płatnicze składane do rozrachunku międzybankowego wynikają z:

- 1) jednostkowych operacji,
- 2) kompensaty wzajemnych zobowiązań i należności wynikających z przeprowadzonych operacji.

§ 5. Z zastrzeżeniem § 18 oraz jeżeli umowa rachunku bankowego w złotych zawarta między NBP a uczestnikiem systemu SORBNET nie stanowi inaczej, wysokokwotowe zlecenia płatnicze są kierowane do rozrachunku międzybankowego przeprowadzanego:

- 1) przez Centralę NBP w systemie SORBNET, jeżeli dotyczą przemieszczenia środków pieniężnych pomiędzy bankami posiadającymi rachunki bieżące w Centrali NBP lub pomiędzy tymi bankami a NBP,
- 2) przez jednostki organizacyjne NBP, o których mowa w § 2 pkt 1 lit. b, lub banki, o których mowa w § 2 pkt 2, w przypadkach innych niż określone w pkt. 1.

Rozdział 2

Rozrachunek międzybankowy w systemie SORBNET

§ 6. 1. Rozrachunek międzybankowy w systemie SORBNET jest przeprowadzany na podstawie wysokokwotowych zleceń płatniczych, z zastrzeżeniem § 5 pkt 2, i innych zleceń płatniczych,

przewidzianych w umowach rachunku bankowego, które są zawierane pomiędzy NBP a uczestnikami tego systemu.

2. Zlecenia płatnicze, o których mowa w ust. 1, obciążające rachunek banku, są wystawiane przez:

- 1) uczestników tego systemu,
- 2) pośredników rozliczeniowych, nie będących uczestnikami systemu SORBNET, uprawnionych do takiego działania na podstawie umów zawartych z NBP,
- 3) banki posiadające rachunki rezerw obowiązkowych w Centrali NBP.

3. NBP i pośrednicy rozliczeniowi mogą wystawiać zlecenia płatnicze, obciążające rachunek bieżący banku obsługiwany w systemie SORBNET, na podstawie upoważnień określonych w umowie rachunku bankowego zawartej między NBP a bankiem.

§ 7. Zlecenie płatnicze, nie spełniające wymogów formalnych, określonych w umowach zawartych pomiędzy NBP a podmiotami, o których mowa w § 1 pkt 6 lit. b i c lub § 6 ust. 2 pkt 2, jest zwracane przez NBP zleceniodawcy bez zrealizowania.

§ 8. Zlecenia płatnicze wprowadzone zgodnie z umową rachunku bankowego do systemu SORBNET nie mogą być odwołane po ich zrealizowaniu.

§ 9. 1. Zlecenia płatnicze, które spełniają wymogi formalne, są realizowane w systemie SORBNET w dniu wskazanym jako data realizacji, pod warunkiem że na obciążanym rachunku znajdują się wystarczające do ich zrealizowania środki pieniężne, po wyłączeniu środków zablokowanych z tytułów określonych w umowie rachunku bankowego lub wynikających z odrębnych przepisów.

2. Zlecenia płatnicze w systemie SORBNET są realizowane:

- 1) zgodnie z zasadą rozrachunku brutto, tj. w drodze odrębnej realizacji każdego zlecenia płatniczego,
- 2) zgodnie z zasadą rozrachunku w czasie rzeczywistym, tj. na bieżąco w ciągu dnia operacyjnego,
- 3) w kolejności wynikającej z zasad pierwszeństwa, określonych w umowach, o których mowa w § 7.

§ 10. 1. Rozrachunek międzybankowy w systemie SORBNET jest dokonywany poprzez jednoczesne obciążenie i uznanie rachunków banków lub kont własnych NBP obsługiwanych w tym systemie, zgodnie z treścią zlecenia płatniczego, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Warunek jednoczesności, o którym mowa w ust. 1, nie musi być spełniony, jeżeli rozrachunek międzybankowy w systemie SORBNET jest dokonywany z wykorzystaniem rachunku pośrednika rozliczeniowego.

Rozdział 3

Rozrachunek międzybankowy w systemie SORBNET-EURO

§ 11. 1. Rozrachunek międzybankowy w systemie SORBNET-EURO jest przeprowadzany na podstawie zleceń płatniczych w euro w kwocie:

- 1) 12.500 euro lub wyższej do dnia 31 grudnia 2005 r.,
- 2) 50.000 euro lub wyższej od dnia 1 stycznia 2006 r.,

o ile w umowach rachunku bankowego w euro zawartych między NBP a uczestnikami tego systemu nie określono inaczej.

2. Zlecenia płatnicze, o których mowa w ust. 1, obciążające rachunek banku, są wystawiane przez uczestnika tego systemu. NBP i pośrednicy rozliczeniowi mogą wystawiać zlecenia płatnicze, obciążające rachunek bieżący banku obsługiwany w systemie SORBNET - EURO, na podstawie upoważnień określonych w umowie rachunku bankowego zawartej między NBP a bankiem.

§ 12. Do przeprowadzania rozrachunku w systemie SORBNET - EURO stosuje się odpowiednio przepisy § 7 - 10.

Rozdział 4

Rozrachunek międzybankowy w złotych przeprowadzany przez jednostki organizacyjne NBP inne niż Centrala NBP oraz banki prowadzące rachunki innych banków

§ 13. 1. Rozrachunek międzybankowy, dokonywany w jednostce organizacyjnej NBP innej niż Centrala NBP jest przeprowadzany na podstawie zleceń płatniczych dotyczących operacji przewidzianych w umowie rachunku bankowego, zawartej pomiędzy tą jednostką a bankiem.

2. Zlecenia płatnicze, o których mowa w ust. 1, obciążające rachunek banku, są wystawiane przez NBP lub bank.

§ 14. Do składania i realizacji zleceń płatniczych, o których mowa w § 13 ust. 2, stosuje się odpowiednio § 6 ust. 3, § 7 i 8 oraz § 9 ust. 1.

§ 15. 1. Zlecenie płatnicze, o którym mowa w § 13 ust. 2, jest realizowane w jednostce organizacyjnej NBP poprzez obciążenie rachunku banku i:

- 1) uznanie odpowiednio rachunku innego banku lub konta własnego NBP prowadzonych przez tę jednostkę, w dniu jego przyjęcia do realizacji albo
- 2) skierowanie zlecenia płatniczego do innej jednostki organizacyjnej NBP lub innego banku najpóźniej w następnym dniu roboczym po dniu jego przyjęcia do realizacji, a w przypadku skierowania zlecenia płatniczego do systemu SORBNET w dniu jego przyjęcia do realizacji,

o ile w umowie rachunku bankowego, o której mowa w § 13 ust. 1 nie określono inaczej.

2. Rachunek banku, prowadzony w jednostce organizacyjnej NBP innej niż Centrala NBP jest uznawany na podstawie zlecenia płatniczego, o którym mowa w § 13 ust. 1:

- 1) w dniu realizacji zlecenia płatniczego, obciążającego rachunek innego banku lub konto własne NBP, prowadzone w tej samej jednostce organizacyjnej NBP albo
- 2) w dniu otrzymania przez tę jednostkę środków pieniężnych z Centrali NBP lub z innej jednostki organizacyjnej NBP albo
- 3) najpóźniej w następnym dniu roboczym po dniu otrzymania z jednostki organizacyjnej innego banku zlecenia płatniczego, przekazanego bez pośrednictwa systemu SORBNET.

§ 16. 1. Rozrachunek międzybankowy, przeprowadzany przez jednostkę organizacyjną innego niż NBP banku, prowadzącą rachunek innego banku, jest dokonywany, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, na podstawie zlecenia płatniczego, poprzez obciążenie tego rachunku i:

- 1) uznanie rachunku innego banku, prowadzonego przez tę jednostkę, lub konta własnego banku przeprowadzającego rozrachunek - w dniu przyjęcia zlecenia płatniczego do realizacji albo
- 2) skierowanie zlecenia płatniczego do innej jednostki organizacyjnej tego samego banku - najpóźniej w następnym dniu roboczym po dniu jego przyjęcia do realizacji, albo
- 3) skierowanie zlecenia płatniczego do jednostki organizacyjnej innego banku - najpóźniej w następnym dniu roboczym po dniu jego przyjęcia do realizacji, a w przypadku skierowania zlecenia płatniczego do systemu SORBNET - w dniu jego przyjęcia do realizacji, bez względu na liczbę banków pośredniczących w jego wykonaniu.

2. Do uznawania rachunku innego banku prowadzonego przez jednostkę, o której mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio § 15 ust. 2.

3. Dniem dokonania rozrachunku międzybankowego, o którym mowa w ust. 1 i 2, może być dzień wskazany przez zleceniodawcę w zleceniu płatniczym, o ile taką możliwość strony przewidziały w umowie rachunku bankowego.

Rozdział 5

Rozrachunek międzybankowy dokonywany w wyniku działania pośrednika rozliczeniowego

§ 17. Rozrachunek międzybankowy może być dokonywany na podstawie zleceń płatniczych składanych przez pośrednika rozliczeniowego, który określił:

- 1) obiektywne kryteria uczestnictwa, zapewniające równoprawny dostęp do obsługiwanego przez niego systemu,

- 2) zasady wymiany zleceń płatniczych pomiędzy uczestnikami systemu, o którym mowa w pkt. 1, lub rejestrowania obsługiwanych operacji oraz terminy i sposób regulowania zobowiązań z nich wynikających,
 - 3) zasady dokonywania kompensaty wzajemnych zobowiązań i należności uczestników, wynikających z czynności, określonych w pkt. 2, oraz procedury zapewniające udokumentowanie poszczególnym uczestnikom wyników kompensaty ich dotyczących, o ile taka kompensata jest dokonywana,
 - 4) zakres wzajemnej odpowiedzialności pośrednika rozliczeniowego i uczestników,
- oraz ustalił z bankiem, przeprowadzającym rozrachunek międzybankowy, zasady przekazywania zleceń płatniczych do tego banku i terminy przeprowadzenia rozrachunku międzybankowego.

§ 18. Pośrednik rozliczeniowy, dokonujący kompensaty wzajemnych zobowiązań i należności uczestników wynikających z operacji, o których mowa w § 1 pkt 8 lit. a-d, oprócz spełnienia wymogów określonych w § 17, powinien ustalić procedury zapewniające:

- 1) że zlecenie płatnicze uczestnika przekazane do obsługiwanego przez niego systemu bądź rozliczana w nim transakcja lub inna operacja nie zostaną z niego wycofane po dokonaniu rozrachunku międzybankowego skompensowanych zobowiązań i należności,
 - 2) skierowanie skompensowanych zobowiązań i należności do rozrachunku międzybankowego w czasie pozwalającym na przeprowadzenie tego rozrachunku w tym samym dniu co wymiana zleceń płatniczych uczestników,
 - 3) dokonanie, w razie braku wystarczających funduszy u uczestników, rozrachunku międzybankowego w terminie, ustalonym zgodnie z § 17,
- oraz zabezpieczyć obsługiwany przez siebie system pod względem technicznym i operacyjnym, aby w przypadku awarii technicznej dokonanie rozrachunku międzybankowego było możliwe w tym samym dniu operacyjnym.

Rozdział 6

Przepisy przejściowe i końcowe

§ 19. 1. Banki, które do dnia 31 października 2004 r. nie zawarły z NBP umowy rachunku bankowego w euro a przeprowadzają rozliczenia pieniężne w euro, przekażą do tego dnia do NBP informację o bankach prowadzących ich rachunki bankowe w euro oraz numery tych rachunków, za pośrednictwem których będzie dokonywany rozrachunek międzybankowy z tytułu rozliczenia za pośrednictwem Krajowej Izby Rozliczeniowej S.A. zleceń płatniczych w euro, otrzymywanych z zagranicy z systemu STEP-2.

2. Banki, które rozpoczną przeprowadzanie rozliczeń pieniężnych w euro po dniu 31 października 2004 r. i nie zawarły z NBP umowy rachunku bankowego w euro, dokonają powiadomienia, o którym mowa w ust. 1, nie później niż przed podjęciem tej działalności.

3. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1 i 2, nie dotyczy banków, będących uczestnikami systemu STEP-2.

§ 20. Traci moc zarządzenie nr 6/2000 Prezesa Narodowego Banku Polskiego z dnia 6 kwietnia 2000 r. w sprawie określenia sposobu przeprowadzania rozrachunków międzybankowych (Dz. Urz. NBP Nr 7, poz. 12, z 2001 r. Nr 21, poz. 41 oraz z 2002 r. Nr 18, poz. 48).

§ 21. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 maja 2004 r. z wyjątkiem przepisów § 1 pkt 4 i 7, § 3 oraz § 11 i 12, które wchodzi w życie z dniem 1 listopada 2004 r.